

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

SZÖVEGES ÖSSZEFOGLALÁS

Pályázati azonosító: 101102/00597

Alkotói támogatás: a Műegyetem Középkori Építéstan Tanszéke könyvtárának elvi rekonstrukciója, mint a magyar építészettörténet és képzés történetének forrásául szolgáló kutatás és dokumentáció elkészítése

Pályázati cél

Pályázatomban a „A m. kir. József-műegyetem középkori tanszék könyvtárának címjegyzéke” című kézirat formájú könyvtári dokumentumban szereplő **egykori állomány elvi rekonstrukciójára**, azaz a címjegyzék szakszerű könyvtártudományi feldolgozásának és dokumentálásának **első szakaszára vállalkoztam: a feldolgozási módszer részletes kidolgozására és a címjegyzék kb. 300 tételének feldolgozására.**

Ez kettős feladatot jelentett: a **címjegyzékben szereplő művek eszmei példányainak pontos megállapítását, rekonstruálását, illetve a konkrét művek fizikai példánya meglétének ellenőrzését és dokumentálását, valamint mindkét esetben a szabványos bibliográfiai leírások elkészítését.**

Módszertan

A kutatás során az első feladat a módszertan kidolgozása volt. A munka folyamán 301, a címjegyzékben szereplő tételt hasonlítottam be a jelenlegi nyilvántartással és katalógussal, hogy a műből **található-e példány a tanszéki könyvtár gyűjteményében.** A kutatás elején nagyjából a címjegyzék tételeit követve haladtam, a későbbiekben azonban a hatékonyabb munka érdekében más szempontok, pl. a kötetek azonos lelőhelye, mozgathatóság, hozzáférhetőség érvényesültek. A kutatás során – ugyancsak módszertani okokból az **egy - maximum három kötetes** munkákat dolgoztam fel. A kutatásban – nem utolsó sorban szakmai érdeklődésből – magasabb sorszámú **magyar nyelvű** munkák is szerepelnek. Mindezek következtében a sorszámok nem folyamatosak.

A munka során minden egyes kötet **kézbevételeivel ellenőriztem**, hogy a tanszéki könyvtárban rendelkezésre álló példányban **megtalálhatók-e az azonosításhoz szükséges bejegyzések** (pecsétetek, leltári számok, raktári jelzetek stb.). **Az így ellenőrzött kötetek száma 365.**

A kutatás kezdeti szakaszában kiderült, hogy módszertani szempontból a tervezettnél több adatot érdemes rögzíteni, mert így további kutatásokat lehet megalapozni. A későbbiekben nemcsak a pályázatban megjelölt Középkori Tanszék könyvtára rekonstruálható, hanem részben az elődjét és alapját képező Steindl-tanszéké is, valamint a most rögzítésre kerülő adatok egyben kezdetét jelenthetik további kutatásoknak, amelyek során a következő időszakokban létrejött szervezeti egységek könyvtára részben rekonstruálható, beleértve az azokba beolvadó Ókori és Újkori Tanszék anyagát is.

Mindezek alapján jött létre az **Excel-táblázat formájú adatbázis, amely 71 db oszlopot tartalmaz**, azaz a technikai jellegű adatokat figyelembe nem véve, **69 szempontot vizsgáltam az egyes kötetek esetében.**

Az Excel-táblázat oszlopai 6 egységre különülnek el, melyeket a táblázat fejlécében a jobb áttekinthetőség miatt különböző színekkel jelöltem:

1. Fehér: technikai adatok: tétel sorszáma, készültsége
2. Narancssárga: a címjegyzékben szereplő adatok
3. Lila: az állományban való fellelhetőség és az azt bizonyító, beazonosítást lehetővé tevő adatok
4. Világoskék: a kötetek kézbevétele során talált adatok: raktári jelzetek, leltári számok, tulajdonbélyegzők, kéziratok és más bejegyzések (dedikáció, possessor bejegyzés, ajándékozás, ex libris illetve az egykori könyvtárosok bejegyzései). További adatok: a mű fizikai állapotára, kötésre vonatkozó jellemzők, jelenlegi azonosítók, lelőhely.
5. Rózsaszín: meglévő példány esetén kézbevétellel /autopszia alapján elkészített szabványos bibliográfiai leírás, illetve ha a mű fizikai példánya már nem található meg, az eszmei példány bibliográfiai leírása a magyar és nemzetközi gyűjteményekben található hasonló művek alapján. Ugyanebben az egységben szerepel a szerzők neve kronológiai adatokkal (ez a vállalásban nem szerepelt, a katalógusokban szereplő adatokat használtam, további kutatással kiegészíteni szükséges), valamint a mű nyelve és kiadási ideje, amelyek a további kutatásokhoz szintén fontos szempontok.

Az így rögzített adatok bármelyik szempont(ok)ra való, akár összetett szűrést is lehetővé tesznek. A további kutatást segítő a táblázat BF és BJ oszlopaiban világos lilával jelöltem meg azokat a cellákat, amelyek az állományba való bekerülés időpontjára utalhatnak. A kötetstípusok esetében az azonos kötések azonos számot kaptak.

A táblázatban a tanszéken meglévő művek esetében azokat az adatokat, amelyek nem szerepelnek az adott könyvben „n” betűvel jelöltem, ezzel jelölve, hogy minden egyes szempont vizsgálata megtörtént. Azoknak a munkáknak az esetében, amelyeknél a fizikai példány hiánya miatt csak az eszmei példány bibliográfiai leírása készült el, az autopsziával megállapítható adatoknál a cellák üresek.

Rövidítések:

n – nem vagy nincs

i – igen

na – nincs adat

nr – nem releváns

Ennek az alap kutatásnak a feladata az egykori Középkori Tanszék állományába tartozó munkák adatainak lehető legrészletesebb regisztrálása volt, azonban a teljes anyagot kitévő kb. 1/5-nyi rész feldolgozása során is már rajzolódnak ki tendenciák, melyek mindenképpen indokolják az alap kutatás jogosultságát és folytatását.

Középkori Építéstan Tanszéke könyvtárának katalógusa

(Minta)

1. Die christliche Kirchen-Baukunst des Abendlandes von ihren Anfängen bis zur vollendeten Durchbildung des Spitzbogen-Styls / dargest. von G. G. Kallenbach und Jacob Schmitt. - Halle : Pfeffer, 1850. - 143 p., 48 t. fol. : ill. ; 33 cm
2. Die Katakomben von San Gennaro dei Poveri in Neapel : eine kunsthistorische Studie / von Victor Schultze. – Jena : Hermann Costenoble, 1877. – X, 79, [2] p., 10 t. fol. ; 22 cm
3. Les édifices circulaires et les domes / E. Isabelle. - Paris : Didot, 1855. - 2, III, 152 p., 78 t. : ill., részben színes ; 54 cm
4. Dictionnaire raisonné du mobilier français de l'époque carlovingienne à la Renaissance / par M. Viollet-Le-Duc .- Paris : Paris : Vve. A. Morel, 1871-1875 [v.2, 1871]. - 6 db ; 24 cm .-
 1. tom. - 1872. - 443 p., 1-4, 6, V, VII-XXVIII t., ill. color
 2. tom. - 1871. - 535, [1] p., 29-31, 35-37, 45, 49, 51-52, 54, XXXII-XXXIV, XXXVIII-XXXIX, XL-XLIV, XLVI-XLVIII, L, LIII, LV-LVI t., ill. color
 3. tom. - 1872. - 478, [1] p., 1-3, 13, IV-XII t., ill. [5] p.
 4. tom. - 1873. - 506, [1] p., XIV-XVI. t., ill. [10] p.
 5. tom. - 1874. - 498, [1] p., 1-5, 7, 8, VI. t., ill. [6] p.
 6. tom. - 1875. - 488, [1] p., IX-X t., ill. [8] p.Tartalom: t. 1. Meubles.--t. 2. Utensiles. Orfèvrerie. Instruments de musique. Jeux, passe-temps. Outils, outillage.--t. 3-4. Vêtements, bijoux de corps, objets de toilette.--t. 5-6. Armes de guerre, offensives et défensives.
5. Dictionnaire raisonné de l'architecture française du XIe au XVIe siècle / par M. Viollet-Le-Duc. - Paris : B. Bance, 1858-1870. - 10 db : ill. ; 24 cm
Az 5., 7- 10. kötet kiadója A. Morel
 1. tom. - 1858. - XVI, 506, [1] p.
 2. tom. - 1859. - [3], 544, [1] p.
 3. tom. - 1859. - [3], 512, [1] p.
 4. tom. - [s. a.] - [3], 509, [1] p.
 5. tom. - 1868. - [3], 563, [2] p.
 6. tom. - 1863. - [3], 456, [2] p.
 7. tom. - 1864. - [3], 570, [1] p.

8. tom. - 1859. - [3], 523, [1] p.
9. tom. - 1858. - [3], 554 p.
10. tom. - 1868. - [397] p.
6. Histoire archéologique, descriptive et graphique de la Sainte-Chapelle du Palais / par M. M. Decloux et Doury. - Paris : A. Morel, 1865. - 48 p., 20 t. fol. : ill., színes ; 45 cm
7. Peintures murales des chapelles de Notre-Dame de Paris / exécutées sur les cartons de E. Viollet-Le-Duc ; relevées par Maurice Ouradou .- Paris : A. Morel, 1870 .- 25 p., [2], LX t. fol. : ill., színes ; 44 cm
8. Monographie du chateau de Heidelberg / Rodolphe Pfnor ; accompagnée d'un texte historique et descriptif par Daniel Ramée. - Paris : A. Morel et Cie., 1859. - 16 p., XII, XII t. fol. : ill., ff. ; 52 cm .- (Renaissance Allemande 1545-1607)
9. Christianikē archaiologia tēs Monēs Daphniou / Geoṛgios Lampakēs . – En Athēnais : Papageōrgiou, 1889. - 144 p., [1] t. fol., [1] mell. - 23 cm
Disszertáció
10. A bronzkor emlékei Magyarhonban / Hampel József. - Budapest : Orsz. Rég. és Embertani Társ., 1886-1896. - 3 db : ill. ; 24 cm
1. r., Képes atlasz. - 1886. - 14, [2] p., CXXVII t.fol.
11. Grammaire de l'ornement / par Owen Jones. - Londres : Day and Son, [s. a.]. - 161, [1] p., C, [1] t. fol. : ill. színes ; 33 cm
12. Archives de la Commission des monuments historiques publiées par ordre de son excellence M. Achille Fould. - Paris : Gide et J. Baudry, 1855-1872. - 134, [1] p., [72] t. fol. : ill. ; 52 cm
Kolligátum. - Az eredetileg 4 kötetben megjelent mű 2., 3., és 4. kötetének egyes részleteit kötötték egybe. .A címjegyzékben feltehetően eredetileg ez a 3 kötet szerepelt. - Az eredeti kötetek címlapjai hiányoznak. - Tartalom: Carcassonne, Avignon, Église de Saint-Nazaire, Sale Synodale de L'archevêché de Sens. - Az Avignon című részből 2 tábla hiányzik.
13. Der Dom zu Köln : seine Konstruktion und Ausstattung / gezeichnet u. hrsg. von Franz Schmitz ; Historische Einleitung von Leonard Ennen. - Köln ; Neuss : Schwann, 1868-1871. - 2 db
[Textbd.]. - [1871]. - 110 p. : ill. ; 24 cm
[Tafelbd.]. - [1868]. - 150 t. fol. : ill., részben színes ; 60 cm
14. Fragments d'architecture antique: d'après les dessins originaux des architectes pensionnaires de l'Académie de France à Rome. - Paris : Baudry, [s.a.]. - 2 db : ill., fénykép ; 47 cm
[1.] köt. - [44] t. fol.
[2.] köt. - [42] t. fol.

15. Architecture civile et religieuse du Ier au VII siècle : Syrie centrale / par Le Comte de Vogüé .- Paris : Baudry, Libraire-Éditeur, 1865. - 12 p. , 151 t. fol. : ill., ff., [1] színes + 1 térkép ; 35 cm

16. L'architecture moderne en France : maisons les plus remarquables des principales villes des départements : plans, coupes, élévations, details de construction, etc. / par F. Barqui... - Paris : Librairie Polytechnique de J. Baudry, Éditeur, [1864-1868]. - 6 p., [120] t. fol. ; 48 cm

17. Maisons les plus remarquables de Paris : construites pendant les trois dernières années / par Messieurs Bigle et al. - Paris : A. Levy, 1870. - 7, [1] p., 80 t. fol. : ill. ; 40 cm
18. Concours d'architecture : photographies d'apres les dessins des architectes. - Paris : Baudry, [1894]. - 3 db ; 48 cm

19. Antiquités architecturales de la Normandie : contenant les monuments les plus remarquables de cette contrée : architecture romane & ogivale / Auguste Pugin, John Britton. - Paris : Noblet, 1863. - 100, 4 p., 80 t. fol. : ill. ; 34 cm

20. La chiesa della Madonna dell'Orto in Venezia / Vincenzo Zanetti. - Venezia : Tipografia del Commercio di Marco Visentini, 1870. - 117 p. ; 24 cm